

УДК 391: 304.44: 316.752
DOI 10.32461/2226-3209.3.2022.266087

Цитування:

Денисюк Ж. З. Етнокультурні коди українського традиційного костюма у віддзеркаленні світу високої моди. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2022. № 3. С. 101–107.

Denysiuk Zh. (2022). Ethno-Cultural Codes of the Ukrainian Traditional Costume in the Reflection of the World of High Fashion. *National Academy Of Managerial Staff Of Culture And Arts Herald: Science journal*, 3, 101–107 [in Ukrainian].

Денисюк Жанна Захарівна,
доктор культурології,
доцент кафедри культурології
та міжкультурних комунікацій
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-0833-2993>
<http://www.researcherid.com/rid/G-9549-2019>
jdenesuk@dakkim.edu.ua

ЕТНОКУЛЬТУРНІ КОДИ УКРАЇНСЬКОГО ТРАДИЦІЙНОГО КОСТЮМА У ВІДЗЕРКАЛЕННІ СВІТУ ВИСОКОЇ МОДИ

Мета роботи – з'ясувати варіативність відбиття етнокультурних кодів традиційного українського костюма в кутюрних витворах світу високої моди. **Методологія** дослідження ґрунтується на застосуванні системного підходу, а також сукупності таких наукових методів, як аналітичний, компаративний, культурологічний, мистецтвознавчий, семіотичний, що дало можливість комплексно розглянути означену проблематику та сформулювати обґрунтовані висновки. **Наукова новизна** характеризується системним узагальненням проблематики взаємодії етнічних компонентів культури (на рівні етнокультурних кодів та семантичного ряду) із сучасними культурно-мистецькими візіями у вимірі світу високої моди. З'ясовано, що специфіка взаємодії моди та етнічної культури виявляється в запозиченні модою народної символіки, але втілення їх підпорядковане знаково-символічному коду сучасності, цей процес фактично відбувається по лінії локальне-глобальне. **Висновки.** Мода як соціокультурний феномен являє собою сформовану семіосферу, яка є рухомою структурою, що опосередковується як загальними культурними тенденціями своєї доби, так й ідеалами та цінностями суспільства, його вподобаннями. Мистецтво високої моди Haute couture втілює авторські зразки-концепти, які наділені низкою значень і конотацій, ретранслюючи їх на загал. Мода виступає відкритою системою культурних інтерпретацій, цитованості, варіативності, формуючи новий семіотичний простір. Використання етнічних компонентів та етнокультурних кодів у витворах високої моди не лише додає їм «глибини звучання» та полістилізму, але й включається в мистецьку постмодерну гру та обмін сенсами, знаками в системі символічного / уявного / реального, утворюючи нові культурні тексти. Українські етнокультурні коди в практиці високої моди неодноразово були долучені до створення колекцій світових модних брендів, надаючи зразкам оригінальної варіативності та колориту. Водночас світ високої моди актуалізує рівні культурного сприйняття етніки, традиції, оновлюючи й розширюючи художню мову сучасної культури.

Ключові слова: етнокультурні коди, висока мода, кутюрні витвори, український традиційний костюм, етнічна культура, глобальне, локальне.

Denysiuk Zhanna, D.Sc. in Cultural Studies, Head of the Research and Publishing Department, National Academy of Management Culture and Arts

Ethno-cultural Codes of the Ukrainian Traditional Costume in the Reflection of the World of High Fashion

The purpose of the work is to find out the variability of the reflection of the ethno-cultural codes of the traditional Ukrainian costume in the couture creations of the world of high fashion. **The research methodology** is based on the application of a systemic approach, as well as a set of such scientific methods as analytical, comparative, cultural, art history, and semiotic, which makes it possible to comprehensively consider the given issue and formulate well-founded conclusions. **Scientific novelty** is characterised by a systematic generalisation of the problem of the interaction of ethnic components of culture (at the level of ethno-cultural codes and semantic series) with modern cultural and artistic visions in the dimension of the world of high fashion. It has been found that the specificity of the interaction of fashion and ethnic culture is manifested in the borrowing of folk symbols by fashion, but their embodiment is subject to the sign-symbolic code of modernity, this process actually takes place along the local-global line. **Conclusions.** Summarising, we note that fashion as a socio-cultural phenomenon is a formed semiosphere, which is a moving structure mediated both by the general cultural trends of its time, and by the ideals and values of society, its preferences. The art of high fashion Haute couture embodies author's samples-concepts, which are endowed with a number of meanings and connotations, relaying them in general. Fashion acts as an open system of cultural interpretations, citations, variability, forming a new semiotic space. The use of ethnic components and ethnocultural codes in high fashion works not only adds to them "depth of

sound” and polystylism, but is also included in the artistic postmodern game and exchange of meanings, signs in the symbolic/imaginary/real system, forming new cultural texts. Ukrainian ethno-cultural codes in the practice of high fashion were repeatedly included in the creation of collections of world fashion trends, giving the samples original variability and color. At the same time, the world of high fashion actualises the levels of cultural perception of ethnicity, tradition, updating and expanding the artistic language of modern culture.

Key words: ethnocultural codes, high fashion, couture products, Ukrainian traditional costume, ethnic culture, global, local.

Актуальність теми дослідження. Мода є соціокультурним феноменом, на який впливають, з одного боку, загальні художні, етичні та етнокультурні норми, а з іншого – такі специфічні характеристики, як глобальність, універсальність, мобільність та гра. Мода є частиною загального культурно-комунікативного процесу й виконує функції соціалізації та ідентифікації особистості, будучи однією з основних форм залучення індивіда до соціокультурного досвіду. Концептуальні тенденції в моді можна розглядати як візуалізацію культурної та соціальної систем та їх смислів. Мода як цілісне соціокультурне явище формує оновлення символічної ідентичності, впливаючи на повсякденне життя, його моделі та ритуалізовані культурні практики.

Візуальна система символів моди є важливою складовою та компонентом загальнокультурних ритуалів, у яких зовнішній вигляд є ключовим фактором ідентифікації. Мода – важливий регулятор колективної поведінки, принципами якої залишаються прагнення позначити статус, групову чи індивідуальну ідентичність. Водночас мода активно запозичує етнокультурні коди та інші елементи народних культур. Осібно варто зосередити увагу саме на мистецтві високої моди, яке націлене на творення модних зразків, що мають глибокий авторський задум, концептуальне вирішення і слугують певними мистецькими артефактами, що відбивають тенденції творчого пошуку на певному відрізку часу, репрезентуючи свою добу й творця-дизайнера в ній. Звернення світу високої моди до етнічної традиції є також показником незмінного культурного розвитку, що черпає свої можливості в глибинних пластах народної культури, поєднуючи бачення сучасного світу дизайнерами та художниками. Український традиційний одяг неодноразово слугував джерелом натхнення для світових дизайнерів високої моди, особливо підвищений інтерес до нього спостерігаємо останнім часом, з огляду на події воєнного часу та «моду на українськість». Водночас представники світових модних брендів висловили свою солідарність з Україною в боротьбі проти російських окупантів. Залучення українських

дизайнерів до розробки та творення нових колекцій високої моди слугує не лише жестом підтримки, але й можливістю репрезентувати українську спадщину на основі етнокультурних кодів традиційної культури.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням використання етнічності та етнічних компонентів у дизайні моди загалом, взаємодії етніки та високої моди, семантики моди, етнокультурних цінностей присвячені публікації таких дослідників, як: І. Андрощук [1], М. Бармак [2], М. Глиняйлюк [5], І. Давиденко [5], І. Ілюк [5], О. Кизимчук [10], А. Конотоп [10], Т. Кротова [5], О. Лавренюк [7], К. Леонова [9], Л. Мельник [10], О. Наумкіна [13; 14], Т. Огаренко [15], І. Паніна [16], В. Парчевська [16], В. Сандюк [17], Л. Сандюк [17], А. Селезньова [18], О. Тканко [19; 20], О. Тригуб [21], І. Шморгун [22]; дисертації В. Галудзіної-Горобець [4], О. Лагоди [8], М. Мельник [11] та ін. Водночас акцентування символічно-знакової природи виразу етнічного в практиці витворення кутюрних зразків моди потребує системного узагальнення як феномен сучасної культури.

Мета роботи – з’ясувати варіативність відбиття етнокультурних кодів традиційного українського костюма в кутюрних витворах світу високої моди.

Виклад основного матеріалу. Культурні коди реалізуються в знаково-символічній формі, де знаки не лише «заміщують» реальні об’єкти, а й визначають характер комунікації. Кожна етнічна культура розвивається як неповторна та унікальна частина світової культури, що усвідомлює і виявляє себе в ній. У діалектичному ряді одиничного, особливого та загального, на рівні характеристики поодиноких явищ та їх властивостей світова культура постає як «загальне»; індивід виступає як «одиничне», як носій етнічної культури, як гранична, найменша одиниця культурної реальності, а як «особливе» постає етнос – суб’єкт культури певного типу. Етнологічний ракурс культури виходить з її іманентного прояву та існування в етносі, що є суб’єктом культури. Етнічний рівень етнокультурної реальності відбиває існування етнічних спільнот у їх просторово-часовій та локальній дискретності. Етнокультурні типи є

не альтернативою, а кордоном загального, необхідними локальними складовими культурного універсуму. Аналізуючи культуру як певну систему цінностей, маємо враховувати, що весь комплекс ціннісних орієнтацій етносу структурований магістральною аксіологічною віссю, яка забезпечує його цілісність, стабільність та життєздатність.

В еволюції людської культури поява моди як особливого виду соціальної комунікації зумовлена насамперед фактором втрати одягом свого технічного призначення, трансформацією на знак приналежності до статусу або певної ролі [15, 182].

У контексті сучасних процесів у культурі на рівні глобального-локального вартує уваги питання взаємодії світу високої моди, що слугує динамічним соціокультурним феноменом, з етнічними культурними кодами традиційних народних культури, завдяки чому створюються нові культурні тексти (витвори – модні артефакти) шляхом нової інтерпретативності, інтертекстуальності та цитатності.

З розвитком суспільно-політичних й економічних відносин ще від початку ХХ століття у високій моді вже використовували мотиви та компоненти етніки для створення колекцій. Згодом низка відомих дизайнерів провідних Будинків моди звертається до етнічної теми як до можливості внести етнокультурну специфіку у fashion-простір. Це бельгієць Д. ван Нотен, французи Ж.-П. Готьє та К. Лакруа, англієць М. Вільямсон, американка китайського походження В. Там, які використали у своїй творчості спадщину етнічних культур афро-азійського регіону. На основі переосмислення етнічних традицій Індії, Китаю, Японії, Ізраїлю, Туреччини, Африки було створено низку колекцій: «Раббі-шик» (осінь / зима 1993–1994), «Тату» (весна / літо 1994) та «Монголи» (осінь / зима 1994–1995) Ж.-П. Готьє; «Натхненний масаями» (весна / літо 1997), «Китайська колекція» (осінь / зима 1997–1998) для Будинку Dior Дж. Гальяно (осінь / зима 1998–1999); «Будда» та «Мао» В. Там; «Візантія» К. Лагерфельда (зима 2011). Всесвітньовідомі японські дизайнери (Х. Морі, І. Міяке, Р. Кавакубо), у свою чергу, власну етніку піднесли на рівень світової моди, не розчинившись у глобальних трендах, а зробивши власну культурну ідентичність органічною частиною сучасної культури.

Не менш яскравими були етноколекції Джона Гальяно для Christian Dior Haute Couture,

які він присвячував народам Середнього Сходу, Індії, Тибету, Китаю, Японії. У колекції осінь – зима 2001/2002 року під враженням теракту 11 вересня у США Гальяно змішав військові пальто, вистібані монгольські куртки та вишиті мереживні сукні зі східними джелабами, туніками, «палестинськими» сорочками та масивними хутряними чоботами. Показ завершували райдужні сукні, прикрашені метеликами «кислотних» кольорів, персонажами мультфільмів та «смайликами». Цей еkleктичний колаж дизайнер назвав «Барбі мандрує в Тибет», акцентуючи на власному несерйозному ставленні до моди [9, 357].

Високе кравецьке мистецтво вплинуло на образні вирішення костюма та процес його формоутворення. Зміст збагачувався розмаїттям відтінків прочитання завдяки особливій художньо-виразній мові, яка відтворювала задуманий кутюр'є образ. Ідейно-образне насичення в одязі стало предметом особливого споживання – художнього, що сприяло концептуалізації костюма Haute Couture [8, 10].

Етнічний стиль дає змогу дизайнерам, спираючись на культурну самобутність народів, відійти від стандартних шаблонів, привнести в моду нові кольори, матеріали, аксесуари, враження. Українська вишивка сьогодні – складне, багатогранне явище, що розвивається у сфері традиційно-побутового, самодіяльного мистецтва та творчості художників-професіоналів. Вона є складовою частиною народного костюма. Її активно використовують у сучасному одязі, що надає йому своєрідності та неповторності [22, 113].

Неабияке захоплення і любов до вишивки в колекціях на подіумі демонструють такі найбільші представники індустрії моди, як Alberta Ferretti, Balmain і Gucci, Dolce & Gabbana. Саме вони створили проєкт підтримки сімейних цінностей, обличчям якого обрали сім'ю з України в національному вбранні. У цьому образі вони вбачали силу сімейних цінностей та єдність родини. Ж.-П. Готьє створив свою унікальну українську колекцію ще 2005 року – після відвідин України та подій Помаранчевої революції. Дизайнер чи не перший зі світових кутюр'є використав українську вишивку у своїй колекції. Сукні в його виконанні отримали своєрідні назви українських історичних країв, а зал, у якому проходив показ, був поділений на сектори із назвами сучасних українських міст. Дім моди Gucci використав українські мотиви вишивки в осінньо-зимових колекціях 2008–2009 років [17, 128].

Модний дім Валентино також звертався до української традиційної культури: він представив вишиті сукні, і сорочки, і навіть верхній одяг у гуцульському стилі («камізели» та «жупани»). У колекції Sportmax італійський бренд використовував широкі та великі орнаменти, що нагадують борщівську вишивку. Для осені 2016 року він підготував вишиті сукні, схожі на борщівські сорочки. У своїх сукнях дизайнери використовували як традиційні тканини для вишиванки, так і досить незвичні: шовк, атлас, кашемір, вовну та бавовна. Незвичними також були й фасони вишиванок та їх поєднання. Своїми авторськими розробками світові дизайнери змогли по-новому відкрити українську вишиванку та започаткувати етнічний тренд у модному одязі [17, 129].

2013 року всесвітньовідомий бренд Dolce & Gabbana випустив колекцію одягу, декоровану українською вишивкою. Одяг мав величезний успіх серед світових модниць і збував нову хвилю уваги до традиційної української культури. Створення колекції, яка буде модною і при цьому збереже самобутність національного костюма, вимагає від дизайнерів знань не тільки в галузі сучасних тенденцій моди та інтуїції в питаннях їх розвитку, а й професійних навичок зі стилізації [18].

На думку багатьох дослідників, введення української етніки у світ високої моди, на подіум свідчить про визнання її естетичного рівня. Звернення до етніки можна розуміти як певну екзотику чи утвердження власної культури та спадковості, однак водночас це свідчить про визнання естетичного рівня, достатньої самобутності та впізнаваності українського колориту на рівні із «найяскравішими» культурами-тематиками, образами, що використовують як тематики в колекціях: циганська культура, африканська, різноманітні стилі тощо. Характерними рисами мистецтва сучасного костюма дослідники вважають: цитатність, інтертекстуальність, мультикультуралізм, фрагментарність, сексуальність, деканонізаційність, гротеск, іронічність, театралізаційність та ін. [13, 149].

В аналізі етнонаціональної варіативності в дизайні колекцій Haute Couture необхідно враховувати також зв'язок їхньої актуалізації із загальнокультурними процесами, тенденціями моди, рівнями творчого осмислення в різних дизайнерів [9, 355].

Варто також зазначити, що звернення до тематики етнічної культури, використання її знаково-символьного коду наявне фактично в багатьох часових проміжках і зумовлене як

відчуттями кризовості в культурному розвитку, так і актуалізацією та браком особливої новизни у творчих пошуках. Етнічне як автентичне, справжнє завжди постає першоджерелом, що містить духовно-сакральну складову, спроможну набувати щоразу нової конфігурації, звучання та інтерпретації у вимірі іншого культурно-просторового та часового континууму. Тим самим етнічне набуває нової актуальності, формуючи еkleктичну естетику, впливаючи на розвиток художньої культури й мистецтва загалом. Як відзначає К. Леонова, для світової моди традиції національного костюма – це лише певна сукупність стереотипних знаків і художньо-естетичних прикмет. Сучасна транснаціональна мода відійшла від однозначних тенденцій і пропонує багато різних варіантів етнічних стилів, які можна комбінувати відповідно до смаку та настрою. Тобто етнічна самобутність подається як певна гра. Зовсім по-іншому сприймається етнонаціональний напрям фешн-дизайну на локальному рівні. Представники тих етнічних груп, традиційні мотиви яких обіграють всесвітньовідомі дизайнери та бренди, сприймають «рідні» елементи як прояв культурної солідарності й підвищення власної значущості у світовому контексті [9, 357].

Вагомим фактором зовнішнього культурного впливу виступає культурно-політичний потенціал fashion diplomacy, особливо для міжнародних комунікацій в умовах війни; оскільки мода дає змогу через певні образи показати позицію конкретної особистості, модної спільноти або бренду принагідно до конкретної ситуації. Мода через символи й товари «тримає руку на пульсі», акцентуючи на суспільно важливих подіях, загальнолюдських цінностях і демократичних принципах, а також пропагуючи ідею ненасилля та мирного співіснування [16, 78].

Так, зокрема, 2022 року, вже в період війни, відома українська дизайнерка Віта Кін створила унікальну колекцію жіночого одягу з елементами української вишивки для італійського будинку моди Gucci. Це стало підсумком кількарічних досліджень нею малюнків, орнаментів, традицій українців, що й було втілено у виробках колекції. Віта Кін вже тривалий час створює одяг із національними мотивами, відроджуючи традиційні українські техніки. 2015 року видання The Wall Street Journal назвало вишиванку від Віти Кін найпопулярнішим літнім одягом. У вишиванках від української дизайнерки з'являлася на публіці американська акторка

Демі Мур, редакторка японського Vogue Анна Делло Руссо, муза Дольче Габбана Джованна Батталья, королева Нідерландів Максима, фотомодель Діта фон Тіз та ін. Сукні представленої колекції вирізнялися особливо квітковою вишивкою з вишуканим дизайном. Зокрема, квітковий візерунок на сукні Corsica запозичений із сорочки села Розтоки Косівського району, яка зберігається у фондах музею Івана Гончара в Києві. Втім згадана колекція була зустрінута не без критики в Україні, де предметом суперечок, власне, і стала ця вишиванка з музейної колекції, а дизайнерка Віта Кін була звинувачена в культурній апропріації [23].

Інша українська художниця Олеся Трофименко також у період війни працювала над проєктом «Потік» для показу модного дому Dior: це були 32 вишитих полотна, що прикрасили сетинг. Показ нової купюрної колекції бренду Dior відбувся 4 липня 2022 року в музеї Родена. Креативна директорка Dior Марія Грація К'юрі вперше побачила роботи Трофименко в Національному музеї мистецтва XXI століття в Римі. Проєкт «Потік» відображає українські традиції та культуру, втілюючи «безперервність» життя, традицій, культури, яка виживає протягом століть існування України, незалежно від намагань її знищити. Традиційний стиль художниці О. Трофименко поєднує живопис з елементами вишивки. Обираючи образи для експозиції, вона вивчала козацьку вишивку початку XVII–XVIII століть, українські весільні вінки, що силуетом нагадують корону, та дерево життя – один з елементів вишитого рушника, притаманного Чернігівщині. Останній образ виявився настільки влучним, що став центральним не лише в експозиції, а й у самій колекції Dior. Реалізовували візерунки вишивок індійські майстрині зі школи ремесел Chanakya, залучивши свої національні техніки вишивки, чим збагатили експозицію [6].

Наукова новизна статті характеризується системним узагальненням проблематики взаємодії етнічних компонентів культури (на рівні етнокультурних кодів та семантичного ряду) із сучасними культурно-мистецькими візіями у вимірі світу високої моди. З'ясовано, що специфіка взаємодії моди та етнічної культури виявляється в запозиченні модою народної символіки, але втілення їх підпорядковане знаково-символічному коду сучасності, цей процес фактично відбувається по лінії локальне-глобальне.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що мода як соціокультурний феномен являє собою

сформовану семіосферу, яка є рухомою структурою, що опосередковується як загальними культурними тенденціями своєї доби, так й ідеалами та цінностями суспільства, його вподобаннями. Мистецтво високої моди Haute couture втілює авторські зразки-концепти, які наділені низкою значень і конотацій, ретранслюючи їх на загал. Мода виступає відкритою системою культурних інтерпретацій, цитованості, варіативності, формуючи новий семіотичний простір. Використання етнічних компонентів та етнокультурних кодів у витворах високої моди не лише додає їм «глибини звучання» та полістилізму, але й включається в мистецьку постмодерну гру та обмін сенсами, знаками в системі символічного / уявного / реального, утворюючи нові культурні тексти. Українські етнокультурні коди в практиці високої моди неодноразово були долучені до створення колекцій світових модних брендів, надаючи зразкам оригінальної варіативності та колориту. Водночас світ високої моди актуалізує рівні культурного сприйняття етніки, традиції, оновлюючи й розширюючи художню мову сучасної культури.

Література

1. Андрощук Н. Г. Інформаційно-семіотична парадигма моди. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. 2012. Вип. 18. Т. II. С. 173–177.
2. Бармак М. Елементи традиційного українського вбрання як чинники ціннісних характеристик української та світової культури. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19824/1/8_BARMAK.pdf (дата звернення: червень 2022).
3. Васильєва О. С., Воловодок О. М., Мусієнко В. О., Васильєва І. В. Українська народна вишивка як елемент дизайн-проєктування сучасних колекцій одягу. *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*. 2018. № 1 (257). С. 150–153.
4. Галудзіна-Горобець В. І. Історизм у дизайні одягу другої половини XX – початку XXI ст.: генеза, динаміка, стильові особливості: автореф. дис. ... канд. мист.: 17:00:07. Київ, 2019. 22 с.
5. Давиденко І., Кротова Т., Глиняйлук М., Ілюк І. Особливості поєднання орнаментальних мотивів з елементами костюма в стилі мілітарі. URL: https://er.knuid.edu.ua/bitstream/123456789/16015/1/A_PSD2020_V1_P138-141.pdf (дата звернення: червень 2022).
6. Карманська Ю. Художниця Олеся Трофименко створила вишиті полотна для показу Dior. Чому французький бренд запросив українську мисткиню та як створили проєкт. URL:

<https://forbes.ua/inside/khudozhnitsya-olesya-trofimenko-stvorila-vishiti-polotna-dlya-pokazu-dior-chomu-frantsuzkiy-brend-zaprosiv-ukrainsku-mistkinyu-ta-yak-stvorili-proekt-06072022-7026> (дата звернення: червень 2022).

7. Лавренюк О. О. Знаковість українського народного одягу. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2012. Вип. 18(2). С. 193–198.

8. Лагода О. М. Художньо-образні особливості костюма в дизайні одягу кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мист. Харків, 2007. 22 с.

9. Леонова К. Етнонаціональна варіативність в дизайні колекцій haute couture. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 3 : зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і наук. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 353–359.

10. Мельник Л. М., Конотоп А. С., Кизимчук О. П. Застосування традиційних національних елементів оздоблення в сучасному одязі. *Art and Design*. 2018. № 2. С. 51–58.

11. Мельник М. Т. Мода в контексті художніх практик ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.: 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистец. Київ, 2008. 19 с.

12. Найденко Ю. «Усі вірять у нашу перемогу». Оlesia Трофименко, чії картини стали натхненням для колекції Dior, – про співпрацю з Марією Грацією Кюрі. URL: <https://life.nv.ua/ukr/krasota-i-moda/hudozhnitsya-olesya-trofimenko-rozprovila-pro-spiivpracyu-z-dizaynerkoju-dior-foto-video-50254718.html> (дата звернення: червень 2022).

13. Наумкіна О. С. Етнічний культурний взірць в дизайнерських практиках сучасної України. *Культура народів Причорномор'я*. 2014. № 266. С. 148–152.

14. Наумкіна О. С. Етнічні мотиви в історії моди України. *Культура України*. 2013. Вип. 40. С. 102–109. URL: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura40/15.pdf (дата звернення: червень 2022).

15. Огаренко Т. О. Одяг і мода як символи статусної приналежності. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2007. Вип. 31. С. 182–193.

16. Парчевська В. В., Паніна І. Г. «Модний вирок» російському вторгненню в Україну. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Т. 1. Вип. 14. С. 76–79.

17. Сандюк В. С., Сандюк Л. П. Мотиви української вишивки в колекції сучасних дизайнерів. *Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice : The XVII International Scientific and Practical Conference*. May 03–06, 2022, Tokyo, Japan. С. 128–129.

18. Селезньова А. В. Дизайн брендового етноодягу в контексті української культури. *Соціокультурні тенденції розвитку сучасного мистецтва та дизайну : тези доп. IV Міжнар. наук.-*

практ. конф., присвяч. 20-й річниці каф. дизайну та 40-й річниці художнього музею, м. Херсон, 5–9 листоп. 2018 р. Херсон, 2018. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6768/1/%d0%a2%d0%b5%d0%b7%d0%b8%d1%81%d1%8b%20%d0%a5%d0%b5%d1%80%d1%81%d0%be%d0%bd%2018%20%d0%b4%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d0%b9%d0%bd.pdf> (дата звернення: червень 2022).

19. Тканко О. Д. Мистецтво костюма в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття: тенденції, школи, національна специфіка : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.06 / Львів. нац. акад. мистец. Львів, 2009. 16 с.

20. Тканко О. Д. Національна тематика у творчості випускників львівської школи моделювання костюма. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. дизайну і мистец. Харків : ХДАДМ, 1999. № 11. 2009. С. 147–153.*

21. Тригуб О. Л. Українська етнічна тематика в сучасному дизайні одягу. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки : зб. тез доповідей V Міжнар. наук.-практ. конф. / редкол.: Н. В. Федотова (гол. ред.) та ін. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 1. С. 155–159.*

22. Шморган І. Уплив конструкцій українського національного костюму на сучасний одяг. *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості, присвячене пам'яті Героя України, заслуженого майстра народної творчості України В. С. Роїк : матер. наук.-практ. конф., м. Полтава, 25–26 вересня 2014 р. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. С. 110–114.*

23. Gucci TA Vita Kin. Спільна колекція дому моди та українського дизайнера. URL: <https://eds.ua/blog/article/gucci-feat-vita-kin> (дата звернення: червень 2022).

References

1. Androschuk, N. G. (2012). Informational and semiotic paradigm of fashion. Ukrainian culture: past, present, ways of development. Scientific notes of the Rivne State Humanities University, 18, II, 173–177 [in Ukrainian].
2. Barmak, M. Elements of traditional Ukrainian clothing as factors of value characteristics of Ukrainian and world culture. Retrieved from: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19824/1/8_BARMAK.pdf [in Ukrainian].
3. Vasylieva, O. S., Volovodyuk, O. M., Musienko, V. O., Vasylieva, I. V. (2018). Ukrainian folk embroidery as an element of the design of modern clothing collections. Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Technical sciences, 1 (257), 150–153 [in Ukrainian].
4. Galudzina-Horobets, V. I. (2019). Historicism in the design of clothes of the second half of the 20th – the beginning of the 21st century: genesis, dynamics, stylistic features: autoref. thesis. ... candidate time: 17:00:07. Kyiv [in Ukrainian].

5. Davydenko, I., Krotova, T., Glynialuk, M., Ilyuk, I. Peculiarities of the combination of ornamental motifs with elements of a costume in the military style. Retrieved from: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16015/1/APSD2020_V1_P138-141.pdf [in Ukrainian].
6. Karmanska, Yu. Artist Olesya Trofymenko created embroidered canvases for the Dior show. Why the French brand invited the Ukrainian artist and how the project was created. Retrieved from: <https://forbes.ua/inside/khudozhnitsya-olesya-trofimenko-stvorila-vishiti-polotna-dlya-pokazu-dior-chomu-frantsuzkiy-brend-zaprosiv-ukrainsku-mistkinyu-ta-yak-stvorili-proekt-06072022-7026> [in Ukrainian].
7. Lavrenyuk, O. O. (2012). The popularity of Ukrainian folk clothes. *Ukrainian culture: past, present, ways of development*, 18(2), 193–198 [in Ukrainian].
8. Lagoda, O. M. (2007). Artistic features of the costume in clothing design of the late 20th and early 21st centuries: autoref. thesis ... candidate myst. Kharkiv [in Ukrainian].
9. Leonova, K. (2019). Ethno-national variability in the design of haute couture collections. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration. Book 3: coll. of science works*. Poltava: PNP named after V. G. Korolenko, 353–359 [in Ukrainian].
10. Melnyk, L. M., Konotop, A. S., Kyzymchuk, O. P. (2018). Application of traditional national decoration elements in modern clothes. *Art and Design*, 2, 51–58 [in Ukrainian].
11. Melnyk, M. T. (2008). Fashion in the context of artistic practices of the 20th century: autoref. dis. ... cand. art critic.: 26.00.01. Kyiv [in Ukrainian].
12. Naidenko, Yu. "Everyone believes in our victory." Olesya Trofymenko, whose paintings became the inspiration for the Dior collection, about her collaboration with Maria Grazia Curie. Retrieved from: <https://life.nv.ua/ukr/krasota-i-moda/hudozhnitsya-olesya-trofimenko-rozpovila-pro-spivpracyu-z-dizay-nerkoyu-dior-foto-video-50254718.html> [in Ukrainian].
13. Naumkina, O. S. (2014). Ethnic cultural model in design practices of modern Ukraine. *Culture of the peoples of the Black Sea region*, 148–152 [in Ukrainian].
14. Naumkina, O. S. (2013). Ethnic motifs in the history of Ukrainian fashion. *Culture of Ukraine*, 40, 102–109. Retrieved from: https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura40/15.pdf [in Ukrainian].
15. Ogarenko, T. O. (2007). Clothes and fashion as symbols of status affiliation. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 31, 182–193 [in Ukrainian].
16. Parchevska, V. V., Panina, I. G. (2022). "Fashionable sentence" to the Russian invasion of Ukraine. *Bulletin of the student scientific society of DonNU named after Vasyl Stus*, 1, 14, 76–79 [in Ukrainian].
17. Sandjuk, V. S., Sandjuk, L. P. (2022). Motifs of Ukrainian embroidery in the collection of modern designers. *Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice: The XVII International Scientific and Practical Conference, May 03–06. Tokyo, Japan*, 128–129 [in Ukrainian].
18. Seleznyova, A. V. (2018). Design of branded ethnic clothing in the context of Ukrainian culture. *Socio-cultural trends in the development of modern art and design: theses of the add. IV International scientific-practical conference, dedicated 20th anniversary cafe. of design and the 40th anniversary of the art museum. Kherson, November 5–9. Kherson*. Retrieved from: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6768/1/%d0%a2%d0%b5%d0%b7%d0%b8%d1%81%d1%8b%20%d0%a5%d0%b5%d1%80%d1%81%d0%be%d0%bd%2018%20%d0%b4%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d0%b9%d0%bd.pdf> [in Ukrainian].
19. Tkanko, O. D. (2009). Costume art in Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century: trends, schools, national specifics: autoref. dis. ... cand. art studies: 17.00.06. Lviv [in Ukrainian].
20. Tkanko, O. D. (1999). National themes in the work of graduates of the Lviv school of costume modeling. *Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv: KhDADM*, 11, 147–153 [in Ukrainian].
21. Trygub, O. L. (2019). Ukrainian ethnic themes in modern clothing design. The state and prospects of the development of cultural science: coll. theses of reports of the 5th International Science-Pract. conf. Mykolaiv: MF KNUKiM, 1, 155–159 [in Ukrainian].
22. Shmorgun, I. (2014). The influence of designs of the Ukrainian national costume on modern clothing. The art of Ukrainian embroidery is a life-giving source of creativity, dedicated to the memory of the Hero of Ukraine, Honored Master of Folk Art of Ukraine V. S. Roik: scientific and practical materials. conference. Poltava, September 25–26, 2014. Poltava: PNP named after V. G. Korolenko, 110–114 [in Ukrainian].
23. Gucci and Vita Keen. A joint collection of a fashion house and a Ukrainian designer. Retrieved from: <https://eds.ua/blog/article/gucci-feat-vita-kin> [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 20.06.2022
Отримано після доопрацювання 19.07.2022
Прийнято до друку 26.07.2022*